

Հոն Պողոս Նուպար և Ահարոնեան ներկայացուցին զանոնք: Երկուքն ալ լաւ խօսեցան՝ շեշտելով Հայոց՝ պատերազմի ժամանակ՝ դաշնակից պետութեանց մատուցած ծառայութիւնը քան թէ Հայոց կրած տառապանքը: Ասիկա շատ խոհեմ բան էր: Նաեւ բարեբախտաբար կարձ՝ և ճիշտ խնդրոյն շուրջ:

Պողոս Նուպար դադարաբաւաւ մըն է, կատարելապէս պարկէշտ և համոզուած հայրենասէր: Աւետիս Ահարոնեան լաւագոյն մշակոյթով անած տիպար քննադատ մըն է, Նուպար Փաշայէն նուազ լաւատես և աւելի իրապաշտական: Կը խորհիմ որ իր քաղաքական դատողութիւնները չափով մը աւելի առողջ են քան Պողոս Նուպարինը, թէեւ Նուպար Փաշա Տասներու խորհուրդին առջեւ աւելի լաւ տպաւորութիւն ըրաւ:

Յովհաննէս Խան ալ աւելի գիւտնադիտական տիպար էր, ինչ որ իր դաստիարակութիւնը բնականօրէն զինք պղպէս պիտի պատրաստէր: Իր գիւտնադիտական ուշիմութիւնը և դատողութիւնը զիս շատ նպաստաւոր կերպով տպաւորեց: Կարօ Փաստըրմաճեան աւելի Փարիզի յեանաբեմին վրայ էր կեցած: Բայց նա մարդկային լաւագոյն տիպար մըն է: Անոր մէջ անկեղծութիւնը՝ որ բոլոր այս մարդոց յատկանիշն էր, ամէնէն աւելի ցայտուն էր: Այս բոլորին հետ ես շատ համարձակօրէն յարաբերուեցայ և անոնք ոչ մէկ առիթով ինծի գէմ անխորհրդապաշ չեն եղած: Անոնց բոլորն ալ կարող մարդիկ են և արժանի բոլոր Հայոց վստահութեան: Անոնց պարկէշտութիւնը կասկածէ վեր է: Իրենց խառնուածքը մեծապէս կը տարբերի: Բազմակողմանի կարողութեան և առողջ հասարակական հասկողութեան (sound common sense) տեսակէտէն՝ ես Փաստըրմաճեանը կը դնեմ անոնց շարքին առաջին գիրքին վրայ:

Մալգոմը պատրանքէ զուրկ մարդ մըն էր, քաղաքական իրապաշտ մը և ակադեմիական իր իրապաշտութեան մէջ: Նա այնքան կարող չէ որքան վերոյիշեալները: Խանճանեանը (Khanjanian)¹ երազկոտ մըն էր, ինչպէս որ տեսական ընկերվարական մը հակամէտ է ըլլալու, և նա չափազանց դրաւիչ և համակրելի նկարագիր մըն է: Գնդապետ Կողանով շատ հաճելի և կորովի անձնաւորութիւն մ'էր: Գարձեալ Կողանովի բացարձակ պարկէշտութիւնը իմ յիշողութեանս վրայ որոշ դրոշմ մը թողուց: Ուսկէիմ Գողանի Ուսուցչապետը² (անունը հիմա կը վրիպի յիշողութեանէս) երկչոտ և ինքզինքը նուստատացնող մէկն էր, նա չունէր միւսերու քաջատրուութիւնը: Իր տառապանքները զինք խորտակած էին:

Մի կարծեք որ ես այս մարդիկը իրենց արժանիքէն աւելի կը գովեմ: Անոնք մարդկային պատուական խումբ մը կը ներկայացնեն որոնցմով Հայերը կրնան հպարտ դալ: Անոնք Հայաստանի համար գիշեր ցորեկ աշխատեցան: Իրենց ժողովուրդին մատուցած ծառայութիւնը աւելի կը կշռէ քան Հայաստանի մէջ իրենց վայելած ներկայ գերբերը: Գրութիւնը անել էր, որովհետեւ Միացեալ Նահանգները չուզեցին Հովանաւորութեան պատասխանատուութիւնն ստանձնել:

Խնդրեմ մի մէջբերէք իմ անունը Ձեր որեւէ գրութեան մէջ: Ես Ձեզի հետ վերաբերուեցայ անկեղծօրէն այն պատճառաւ որ հայերը երբեք ինծի հանդէպ անխորհրդապաշ չեն եղած: Եթէ կը փափաքէք աւելի ծանօթութիւն՝ Ձեզի պիտի թելագրէի որ գրէք Բրինաթընի (Ն. Ճ.) Տիար Հէրպըրթ Ատամը Կիպլընդին: Նա գիտէ այս ամէնը, նոյն խի ինծմէ աւելի, որովհետեւ իրեն յարաբերութիւնը անոնց հետ պաշտօնական հանդամանք չունէր և մտերմական էր:

Ո՛ր և է աջակցութիւն՝ նիւթական կամ այլապէս, որ հայկական ծագում ունեցող Ամերիկացիները ընծայեցին թիկունք կանգնելու Փարիզի հայ պատուիրակութեան՝ կատարելապէս արժանի էր: Այս մասին ես վստահ եմ:

Անկեղծօրէն

Ձերդ...³

1. Հաւանօրէն՝ Օմանցեան:

2. Ուս. Տէր Յակոբեան:

3. Յարգելու համար ազնիւ նամակագրին կամքը՝ չենք հրատարակեր իր անունը, Ծան. Մ. Ս.

ՀԱՆԴԵՍՆԵՐ ԵՒ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ԵՒ ՄՈՒՐԱՏ-ՌԱՓԱՅԵԼԵԱՆ

ՎԱՐԺԱՐԱՆՆ ԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Մ. - ՌԱՓ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ - ՎԵՆԵՏԻԿ

Մուրաւ-Ռաֆայէլեան վարժարանի Տեսչութեան հրաւերին վրայ տարույս Յունուարի 26ին՝ տեղւոյս Հայ Գաղութը փութաց վարժարան՝ պատուելու համար յիշատակը ողբացեալ ԿՈՄԻՏԱՍ Վ.Ի:

Յարգելի Տեսուչը Հ. Ք. Վ. Զրաքեան՝ յետ պարզելու օրուան նուիրական բնոյթը և ամէնուս յարգանքի, զմայլանքի և երախտագիտութեան պարտքը հանդէպ Հայ երգի անզուգական Մշակին՝ բեմ հրաւիրեց օրուան բանախօսը՝ Ուսմիս ընդհ. Աթուակալ Վ. Հ. Գեւորգ Տայեան երաժշտագէտ վարդապետը, որ շահեկան բանախօսութիւն մը կատարեց, տալով ամփոփ ծանօթութիւններ մեծ վարպետին կեանքին ու գործին, խառնելով ստեպ անձնական յուշեր և յարաբերութիւններ, նաեւ անակնկալներ Կոմիտասի գործին և հայ երաժշտութեան հետ աղերսով:

Վարժարանին Աշակերտները իրենց համեստ բաժինը բերին Կոմիտասեան երկու խմբերով:

* *

Փետր. 24ին վարժարանին սաները՝ տեղւոյս Հայ Գաղութին ներկայութեան բեմագրեցին «Մարտին պապայի համետը» կրթական գեղեցիկ արամբ:

Թէեւ շատ լուրջ և սրտաշարժ տրամ, սակայն շնորհիւ իրենց եռանդին և դաստիարակներու ջանքերուն՝ գերակատար աշակերտները յաջողութեամբ ներկայացուցին զայն:

Բարեմիտ բայց ընտանեաց համար զոհաբերուող հօր Մարտինի գերը կատարեց մեծ յաջողութեամբ Մերուժան Պաշէճեան. նոյնքան գովելի հանգիստացան՝ Յակոբ Պոտիկեան՝ որդւոյն, Յակոբ Քերոբեան՝ հօրեղբոր, Լուգուիկ

Պաշէճեան՝ բարեկամի, Խաչիկ Տամատեան՝ վաշխառուի, Զաւէն Մնտիկեան՝ որդեգրի, Գրիգոր Թամարեան՝ նաւապետի կարեւոր գերերով. երկրորդական գերեր ունէին Մ. Գողազեան, Գ. Կեյվէեան, Յ. Աւլանեան և Ա. Գասպարեան:

Յատուկ գովեստի արժանի են իրենց բերած ամենափայլուն յաջողութեան համար՝ Մանուկ Լիմաքճեան, Յովհաննէս Յովակիմեան և Լուգուիկ Կիրակոսեան՝ Մոլիէրի «Le Mariage forcé» (Բռնի ամուսնութիւն) կատակերգութեան մէկ տեսարանին ներկայացումն մէջ՝ անսպլաշ ֆրանսերէնով և հասուն խաղարկութեամբ՝ Փանքրասի, Մարփուրիոսի և Զիւնարի ծիծաղաշարժ գերերով:

Միջնարարներուն գաշնակի ընկերակցութեամբ՝ Զուլթակի վրայ զգայուն նուագներ տուաւ Վ. Կիրակոսեան և բոլոր աշակերտութիւնը ձկնորսերու մոգիչ խմբերով:

Գարձեալ զուարթ պաշէր ընծայեցին ներկաներուն՝ Հրաչ Ապոյեան և Լ. Կիրակոսեան, և յատկապէս փոքրիկ վարդան Տէր Աստուածատուրեան որ կրկին փայլեցաւ նախորդ տարիներու յաջողութեամբ և բան մ'ալ աւելի, տաքուկ ծափեր խլելով իր հայերէն և իտալերէն արտասանութիւններուն համար՝ որոնք յանկարծաբանութեան մը չափ բնական էին և խելացի ու սիրուն շարժումներով համեմուած:

Փետր. 25ին ալ իտալացի խումբ բազմութեան մ'առջեւ փայլեցան մեր վարժարանի աշակերտները՝ իտալերէն ներկայացումներով:

Հոգեցունց արամին մէջ՝ բարի և տառապող հօր գերն ունէր Յ. Պոտիկեան, խաղամոլ և ժառանգութիւնը վատնող որդւոյն՝ Վահան Պաշաճըքլեան, որուն խաղակիցը՝ Զաւէն Մնտիկեան քաջուած ապա սքեմի սրբութեան տակ՝ կը քաւէ անկեղծ մը փոխարէն և զայն կը վերականգնէ:

վաշխառուի գերը ճարտարութեամբ կատարեց վարժարանին հսկիչը P. A. Rizzo: Կարեւոր գերեր ունէին նաեւ Մ. Տամատեան, Ռ. Փափազեան եւն:

Մեծապէս յաջող անցաւ նաեւ զաւեշտը Գիւշիական դպրոցի պատկերով. ուր աշակերտներուն քով ծիծաղ կը շարժէր նաեւ Ուսուցչին, տեսչին եւ քննիչներուն ցայտուն տգիտութիւնը:

Կարեւոր գերերն ստանձնած էին հսկիչը՝ Rizzo, Վ. Կիրակոսեան, Զ. Մնտիկեան, Ռ. Փափազեան, եւն: Մեր խորին գնահատանքը աշակերտներու իրենց ցոյց տուած յաջող ձիրքերուն:

Ուրախ ենք որ տեսչութիւնն ալ այնքան խնամքով պատրաստած էր զանոնք կրթական այդ կարեւոր ասպարէզին մէջ՝ որ աւանդական նուիրակներուն մ'է գարձած Միտիմարեան հաստատութեանց դպրոցական ծրագրին մէջ, որ, բաց ի լեզուական եւ բեմական օգուտներէ՝ անշուշտ ուրիշ առաւելութիւններ ալ ունի մեր սաներու վաղուան կեանքին եւ հասարակական գործունէութեան մէջ:

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ

ՍԵՒՐ (ՓԱՐԻՋ)

Ս. ՍԱՀԱԿ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՏՕՆԸ

Փետրուար 16-ն էր: Ճառագոյթող արեւ մը կը շոյէր ամէն ինչ իր անցքին վրայ: Ս. Սահակ էր անպայման որ շնորհք կը թափէր իր յիշատակը յարգողներուն վրայ: Մանաւանդ որ մեր տեսչին անուան տարեգարձն ալ կու գար աւելի փայլ մը տալու հայկական այս վսեմ օրուան: Ժամը ութին մեծ Հայրապետին տօնին առթիւ պատարագ մատուցուեցաւ՝ որուն մասնակցեցաւ վարժարանիս աշակերտութիւնը:

Կէսօրէն վերջ ժամը 3ին ծնողներու եւ բարեկամներու ներկայութեան սկսաւ ցերեկոյթը: 300է աւելի էին ներկաները որոնց մէջ Պաշապանեան գերապաշառ, Քէտիճեան վարդապետ, վարժարանիս անօրէնութիւնը եւ Պ. Զատիկ խանգատեան:

Իրարու ետեւէ՝ փոքր գասարաններէն սկսեալ աշակերտները ներկայացուցին մալթանքներ ի-

րենց սիրելի տեսչին՝ Վ. Հ. Սահակ Վ. Տէր-Մովսէսեանին եւ արտասանեցին գողտրիկ ոտանաւորներ՝ գրուած այս առթիւ մեր ժրջան ուսումնապետ Հ. Վաշան Վարդապետի կողմէ: Յետոյ Բ. դասարանի տղաքը ներկայացուցին տիրականօրէն Փրանսերէն զաւեշտ մը՝ «Երկու նշանաւոր նապաստակներ» որուն բեմագրին եղաւ տղերս ստորագրողը: Այս կտորը շատ հաճելի անցաւ իր եղակաւորութեամբ: Վարդապետը բացուելուն՝ բեմագրիը կը յայտարարէ ժողովուրդին թէ՛ գերասաններէն մէկուն հիւանդութեան պատճառաւ ներկայացումը պիտի չկատարուի: Բայց յանկարծ սրահին մէջէն մարդ մը կը պուռայ, կը բողբոջէ եւ վերջապէս կ'առաջարկէ ստանձնել բացակային գերը զոր՝ կը կատարէ ամենածիծաղաշարժ կերպով: Խաղը շատ յաջող անցաւ շնորհիւ Վ. Գէորգեանի, Արմէն Տապաղեանի, եւ Արտաշէս Տէր-Ստեփանեանի՝ որոնք թանկագին յատկութիւններ ցոյց տուին:

Փոքրիկ դադարի մը ընթացքին աշակերտներ՝ նուիրեցին իրենց տեսչին՝ թերթեր ուր թափած էին իրենց ամբողջ գրական-գեղարուեստական տաղանդը: Եւ ահա գարձեալ բեմ՝ եկաւ Բ. դասարանը ներկայացնելով «Բարեկենդանի» անկուտները՝ ծիծաղաշարժ զաւեշտը. հոր ալ գերակատարները մեծ յաջողութիւն ունեցան: Հրաչ Տարծեան՝ բեմագրիը այս զաւեշտին, հօրեղբօր գերին մէջ, արցունք բերելու աստիճան խնդացուց ներկաները: Գ. Փափազեանի, Ա. Տապաղեանի, Լ. Տանտիկեանի եւ Ն. Լիանդոֆի հետ կըրցաւ գոհացնել եւ զուարթացնել ամբողջ սրահը եւ արժանանալ բոլորին շնորհաւորութեան:

Հուսկ մեր յարգելի տեսուչը բեմ՝ բարձրացաւ. շնորհակալութիւն յայտնելէ յետոյ բոլորին, ոգեկոչեց Ս. Սահակի անմահ յիշատակը՝ բացատրեց թէ ինչպէս անոր կը պարտինք մեր գոյութիւնը. Վասն զի, ըսաւ, «Առանց գրի մեր ազգը վաղուց չէր լաւ կ'ըլլար...» Ապա գծեց այն ուղին զոր գալոցական մը՝ մանաւանդ հայ գալոցական մը պէտք է ընդգրկէ. եւ ծափերու մէջ վերջացուց իր ճառը:

Ժողովուրդը մեկնեցաւ շատ գոհ որ այս վարժարանին մէջ կը կերտուին իրենց ազգին պատիւ բերող իսկական հայեր:

ՈՐԿԱՆ ՎԱՅԻՆՆԵՐ
Աշակերտ Մուրատեան վարժարանի

ԳԵՐՊ. Ե. ՇԱԲԹԱԼԻ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Առաջին անգամ չէ որ Գերպ. Շաբթալ, Փարիզի օգնական արքեպիսկոպոսը, մեր վարժարանը կ'այցելէ. սակայն այն օրը պաշտօնական եւ իրեն յատուկ ընդունելութիւն մը սարքուած էր, երախտագիտութեան եւ յարգանքի ցոյց մը կատարուելու համար անոր՝ որ երբեք սէր ու գուրգուրանք չինայեց այստեղ ապաստանած տարաբախ հայերուն: Աբանչելի գարնանամուտի մը՝ երբ արեւախառն ջերմութիւնը կը թրթռար նորածագ տերեւներուն եւ սրտերուն մէջ, մեր սպասումին ընդառաջ կու գար թաւ ծառերու ուղիէն ինքնաշարժ մը՝ որ կը բերէր ցանկալի հիւրը: Իրեն կ'ընկերանային Գերպ. Պաշապանեան եւ Գեր. Քէտիճեան վարդապետ եւ իր փոխանորդը Քիւնէ: Աշակերտներն ու Տեսչութիւնը խանդավառ ընդունելութիւն մը կատարեցին՝ հրաւիրելով զանոնք հիւրասրահ, ուր բոլոր աշակերտութիւնը իրեն յարգանքը մատուցանելու եկաւ: Հուսկ Գերպ. Շաբթալ վարդապետներու ընկերակցութեամբ ուղեց վայելել Սեւրի մաքուր օդը՝ պտտելով վարժարանի ծաղկած պարտէզին հաճելի ճառագայթներուն տակ, գարնան պայծառ արեւին: Հոն փոսեցաւ տղոց հետ, մանաւանդ փոքրիկներուն՝ որոնք զինքն սքանչացուցին իրենց կայտառ եւ սեւ աչքերով եւ շուտով Գերապայծառը ընտանեցաւ բոլորին:

Կէս օրը վարժարանիս սեղանին մասնակցեցաւ մեծ գաշիճին մէջ ուր տեսչութիւն եւ աշակերտներ նոյն ուրախութեամբ բոլորուած մեծապատիւ հիւրին շուրջ՝ հայկական եւ Փրանսական կերակուրներով մտերիմ եւ եղական մը ընդունար մը ստեղծեցին:

Ժամը 3-ին ամէնքը թատերասրահ գացին, ուր արդէն հաւաքուած էին ծնողները եւ դպրոցին համակիրները: Աշակերտներէն մին կարգաց շնորհակալութեան գեղեցիկ ճառ մը՝ Փրանսերէն սքանչելի հնչումով:

Վեր. Հ. Գաբրիէլ Վ. Նահապետեան քանի մը խօսք ըսաւ երիտասարդի կորովով լեցուն՝ որուն մասին յետոյ՝ կատակով ակնարկեց Գերապայծառը՝ ըսելով թէ ինքը 80 տարեկան է բայց հոգին երիտասարդ:

Երկու երգախառն զաւեշտներ ներկայացուցաւ. Ա. - «Les petits maraudeurs» փոքրիկներուն կողմէ անմեղունակ կերպով, գրաւելով բոլոր հանգիստականները:

Բ. - «Le deux bossus» երգախառն զաւեշ-

տը, առիթնող զուարթութեամբ, ներկայացուած մեծերուն կողմէ բեմական զարմանալի վարժութեամբ եւ ցուցնելով այս առթիւ Փրանսերէն լեզուի իրենց ունեցած կատարեալ հմտութիւնը:

Ամենէն վերջ խօսեցաւ Գերպ. Շաբթալ իմաստալից ճառ մը եւ ըսաւ ի մէջ այլոց՝ «Չափազանց շնորհակալ եմ եւ երջանիկ այսօր ձեր մէջն ըլլալու. զարմացայ տեսնելով առաջին անգամ պոփոսներու մէջ ձեր աշակերտներուն փափկանկատութիւնը որով անոնք հազիւ կը խօսէին ճաշարանին մէջ՝ չարգելելու համար վարդապետներուն խօսակցութիւնը»: Յայտնեց իր հիացումը հայ տղոց ժիր գէմբելրուն, բարձր հասակին եւ առոյգ ձայներուն:

Իր պարգուութեամբ Գերպ. Շաբթալ գրաւեց ամենուն սրտերը եւ իր զգացումները գրելէ վերջ գալոցի գրքին մէջ՝ մեկնեցաւ զուարթ եւ լաւ յիշատակներ տանելով աշակերտներու ծափերուն տակ:

Ա. ՏԵՐ-ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

Աշակերտ Մուրատեան վարժարանի

Փետր. 23ին տեղի ունեցան թատերական ներկայացումները վարժարանին Պէշիթթալեան սրահին մէջ:

Հոն էր այն օր կարծես ամբողջ Փարիզի Հայ գաղութը. այնքան խոնած էին՝ հակառակ անշնորհաւոր օդին:

Կը խոստովանէք որ գաղութին այդ վերաբերմունքը միայն Միտիմարեան անուան ձգիչ հմայքով եւ անոնց տուած տոհմային սքանչելի գաստիարակութեան գաղտնիքով միայն կը մեկնուի:

Հոգեկան հաճոյք մը վայելեցինք՝ առանց կարենալու զայն բացատրել: Ամբողջովին հայաշունչ մթնոլորտ մը կայ հոն, որ մեր ցեղային ընտանի քաղցրութիւնը կը զգացնէ, եւ աշակերտներ որ մաքուր հայ են, առողջ, ուշիմ եւ կրթուած:

«Փոքրիկ Փարիզեցիներ» կատակերգութեան մէջ արուեստագետ դերասանի մը ձիրքերէն նուազ փայլուն չէր զորս ցոյց տուին՝ Վ. Սէմէրճիպաշեան՝ Մարաշախտի դժուար դերին մէջ, Պ. Հանչերեան՝ ազնուասիրտ եւ զգայուն որբի մը, Պողոս Օհանեան՝ բարոյագետ քաջ բժշկի, եւ Պերճ Յովնանեան՝ հաւատարիմ եւ անձնուէր սպասաւորի դերին մէջ:

« Ուկրաինա » զաւեշտին մէջ մեր հայ փոքրիկները ցոյց կու տային թէ իրենց մայրենի լեզուին հետ գիտեն մշակել և յաջողիլ նոյնքան ֆրանսերէնի մէջ ալ:

Նիւթը կը դառնար ֆրանսացի տղեկի մը շուրջ՝ որ նաւաբեկութենէ յետոյ ինքզինքը կը գտնէ սեւամորթներու մէջ: Սարսափէ դողահար՝ չի գիտեր թէ կը գտնուի երջանիկ երկրի մը մէջ՝ ուր միշտ կը խաղան ու կ'երգեն:

Շատ համակրելի էր Յակոբիկ Մովսէսեան, ինչպէս բոլոր միւսները: Կ'արժէր տեսնել այդ սիրուն փոքրիկները որ սեւամորթներու կերպարանքին տակ կ'երգէին, ինչ ներգաշնակ և ինչ անուշ... Անոնց մէջ աչքի կը զարնէր Յակոբ Սարսիկեան իր համարձակութեամբ:

« Մեկնաւարտ » քրքշալիք զաւեշտը՝ յօրինուած վարժարանին ուսումնասպետ՝ բանաստեղծ Հ. Վ. Յովհաննիսեանէ՝ արժանի էր խիստ պէս այն անվերապահ ցոյցին զոր կատարեցին ներկաները, և որուն մէջ այնքան յաջող դեր խաղացին Պ. Յովնանեան, Ամէրճիպաշեան, Շէխիկեան, Գնաճեան, Պարկըճեան, Եղիազարեան, Օհանեան, Սողոմոնեան եւն:

Այդ երգարտուն զաւեշտը կը ներկայացնէր Երեւանէն Աշտարակ գիւղն հասած տասնեակ մը զուարճասէր ուսանողներ, որոնք օգտուելով գլխի Միտլի միամտութենէն՝ գլխուն խաղ մը կը խաղան: Կը զայրացնեն զինքն և ծանր խօսք մը հանել կու տան բերնէն, և ատոր վրայ որպէս թէ վերաւորուած՝ ձեռնոց կը նետեն մեծամարտի: Տեղի կ'ունենայ մենամարտը՝ ուր գլխի Միտ մանուշան տագնապներով կը պարպէ ատրճանակը՝ դետին փռելով հակառակորդը: Ապա կը յայտնեն թէ պարտաւ էր ատորը:

Ճանը և հետեւաբար կեղծ մեռեալ: Կատակը կը վերջանայ ուսանողներու խանդավառ ցոյցերուն մէջ՝ որ իբր թէ կը հրաւիրեն գլխի Միտն Երեւանի թաղաւոր ըլլալու...:

« Կրտսն Վիլիս » երգարտուն զաւեշտը մեծ հաճողքով լսուեցաւ հանրութենէն: Երաժշտագէտ Գ. Ալեմշահի կը պարտինք անոր փայլուն յաջողութիւնը, և Ուս. Հ. Պայեանի՝ որ այնքան կարեւոր դեր մը կատարեց և իրեն հետ իմիւր Եղիազարեան և քանի մը քաջ աշակերտներ՝ անսայթաք խաղերէնով:

Պիտի չմոռնանք նշանակել գեղեցիկ երեւոյթ մ'ալ, այն է Երաժշտութեան յատուկ մշակող թը Միտիթարեանց վարժարանին մէջ, որուն ապացոյց էր ամբողջ նուագախումբը՝ բաղկացած նախկին և ներկայ աշակերտներէ. Ուս. Գ. Ալեմշահ՝ վարիչ, Կ. Ալեմշահ՝ Ա. Ջուլթակ. Խ. Ալեմշահ՝ սրինգ, Վ. Ճինկեօղեան՝ Բ. Ջուլթակ և Վ. Ամէրճիպաշեան՝ դաշնամուր: Ամէնուն ալ մեր լիասիրտ խնդակցութիւնը:

Երկար ժամերը վայրկեաններու պէս երազ սահեցան. այնքան հաճելի էր անցած ամբողջ ներկայացումը՝ երգարտուն ու բազմակերպութեան հայերէնին յատուկ խնամքով:

Թատերական յաջող ներկայացում մը՝ որ և թէ չէ՛մ սխալիք ներկայացումն էր վարժարանին մէջ տրուած ազգային, ուսումնական և կըրթական դաստիարակութեան: Չենք տարօրէն սիր թէ ան ալ նոյնքան յաջող է իր կարգին, ինչպէս եղած է ցարգ: Ահա ինչ որ պատիւ կը բերէ Միտիթարեանց և ինչ որ պէտք է վրէպէ՝ հայ ծնողներու ուշադրութենէն:

Ա. ԿԱՆԱՏԵՍ

ՆՈՐ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Գրեց՝ ԱՐԱՄ ԵՐԵՄԵԱՆ

Բացարձակ ճշմարտութիւն մըն է, որ մինչեւ այսօր չունինք ուսանայ թատրոնի պատմութիւնը: Չենք գիտեր թէ 50 տարուան պատմական անցեալ ունեցող ուսանայ թատրոնը որ քաղաքին մէջ և որ թատերասերներու ձեռքով է սկիզբ առեր: Որն է խկապէս բեմագրութեան առաջին թատերատեսրը և ո՞վ է հեղինակը: Աստիճանական ինչ զարգացում է ունեցեր, ինչ ներք գլխաւորապէս իրենց ուսերուն վրայ են տարեր թատրոնի ամբողջ ծանրութիւնը, գեղարուեստական ինչ հոսանքներ և ուղղութիւններ իշխեր են բեմի վրայ և վերջապէս թատերական բեմին ինչ գաղափարներ և սկզբունքներ են քարոզուել - ահա այս բոլոր և այլ էական հարցերու լուսաբանութիւնները, գծարտաբար, չունինք մինչեւ օրս:

Ճիշտ է, հայ մամուլի մէջ կան որոշ տեղեկութիւններ, բայց ատոնք մասամբ պատահական յօդուածներ և լուսաբանութիւններ են, որոնք ոչ միայն իրարու կը հակասեն, այլ և մեզի չեն տար ուսանայ թատրոնի նոյն իսկ ամփոփ պատկերը:

Ահա այդ կարեւոր և խոշոր բացը այսօր կը լրացնէ բանասէր և գեղարուեստագէտ Արամ Երեմեան իր 754 էջէ բաղկացած « Ռուսական թատրոնի պատմութիւնը » գրքով:

Պատմա-քննադատական արժեքաւոր ուսումնասիրութիւն մըն է այդ գրքը, ուր Երեմեան մեզի կը պարզէ ուսանայ թատրոնի լրիւ պատմութիւնը, սկսած ծագումէն մինչեւ 70-ական թուականներու սկիզբը: Գրքը արդիւնք է, ինչպէս կը տեղեկանանք յառաջաբանէն, 15 տարուան համբերատար և քրանալան ուսումնասիրութեան, պրպտութիւններու և քննութեան:

Գրքին արժէքը աւելի էս կը բարձրանայ անով, որ Երեմեան ուսանայ թատրոնի աստիճանական զարգացման պատմութեան հետ կու տայ նաեւ ժամանակաշրջանի մշակոյթի և հասարակական երեւոյթներու պատկերը: Առհասարակ գրքին իր ամբողջութեամբ հարուստ դանձարան մըն է ուսանայ թատրոնի պատմութեան նուիրուած, ուր նկատելի են Երեմեանի բանասիրական սրութիւնը և պրպտելու, քննադատելու, կառուցանելու յատկութիւնները: Այդ կը վկայեն գրքի թատերական բազմաթիւ փաստաթղթերը, տեղեկութիւններն ու լուսաբանութիւնները:

Պատմա-քննադատական այս լուրջ ուսումնասիրութիւնը պէտք է իւրաքանչիւր հայ ունենայ իր գրադարանի մէջ:

Ինքը զարգարուած է թատրոնի հին գործիչներու, պատմական թատերագրութիւններու, գերասան-գերասանուհիներու, թատերագիրներու և թատերախմբերու բազմաթիւ և հազուադէպ լուսանկարներով: Գրքն է զուեց. Փր. 3-50: Ուղեծախսով միասին՝ 4-50 զ. Փր.: Ստանալու համար գրեմէ՝ ուղղակի Միտիթարեան տպարանի վարչութեան:

St Lazare

Imprimerie Arménienne

VENISE (Italie)

Տպելով այս յայտարարութիւնը « Բազմակց »-ի մէջ, գրքի բովանդակութեան մասին պիտի տեղեկագրուանք իմիջնակին գր. խօսակցութիւնով:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

« Բ Ա Ջ Մ Ա Վ Է Պ »

Ա.Զ.Գ.Ս.Ի.Ն. ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ - ԳՐԱԿԱՆ - ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԻ
որ 1936 թուականով իր գոյութեան 94-րդ տարին կը թելախոյսէ:

« ԲԱՋՄԱՎԷՊ »-ի խմբագրութիւնը նկատի առնելով տիրող տնտեսական տագնապը, ներկայ 1936 տարուայ բաժնեգին կը նշանակէ 12 ՖՐԱՆՔ ԶՈՒԻՅՏԵՐԱԿԱՆ կանխիկ: Սակայն փոխարժէքը կ'ընդունինք նաեւ իւրաքանչիւր պետութեան դրամով՝ օրուան սակին համեմատ:

Կրթական հաստատութեանց, դպրոցներու, ակումբներու, ընթերցարաններու, ինչպէս նաեւ ուսանողներու համար թերթն կը շնորհենք կես գնով:

Պակէ զատ ո՛ր և իցէ գեղջի համար հարկ է կանխաւ յարմարիլ խմբագրութեան հետ:

Յօդուած, թղթակցութիւն, բաժնեգին՝ դրկել ուղղակի հետեւեալ հասցէին.

Réd. « PAZMAVEB »

St Lazare

VENISE (Italie)